

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 14 (277)

Fredagen den 7 april 1893.

6:te årg.

Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr. 9: — Idun m. Modet. utan kol. pl. » 7: 50 Idun ensam ..... » 5: —	Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets hus.) Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktör och utgivvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Tecla Åhlander.

Det är ett för teater-
 vännen välbekant
 ansikte, som blic-
 kar emot oss i da-
 gens Idun: fröken Åhlan-
 der, för närvarande Dra-
 matiska teaterns obestridt
 främsta karaktärsskåde-
 spelerska och en af vårt
 lands mest gedigna sce-
 niska konstnärer bland
 nu verksamma.

Många af Iduns läsare,
 som från teatern ha i
 minnet en eller annan
 humoristisk gummtyp,
 framställd af fröken Åh-
 lander, skola kanske tro,
 att det porträtt, vi med-
 dela, förskrifver sig från
 åtskilliga år tillbaka.
 En skådespelerska plägar
 ej gärna nöja sig med
 att spela gammal fru el-
 ler gammal fröken, så
 länge unga damers roller
 stå henne till buds, och
 det är en längesedan kon-
 staterad egenskap hos
 Evas döttrar, att de —
 såväl på scenen som på
 lifvets stora skådeplats —
 gärna hålla ungdomen
 kvar i det längsta —
 och litet längre ändå.

Vägen till gummroller-
 na på teatern plägar i
 regeln gå öfver småflicks-
 rollerna, öfver hjältinnor-
 nas roller och de unga
 fruarnas. Den vägen gick
 Helfrid Kinmansson och
 likaså Betty Almlöf, frö-

ken Åhlanders båda när-
 maste föregångare på den
 scen, där hon nu är den
 första inom sitt område,
 och där hon utan att för-
 söka täfla med de unga
 damerna allt från början
 vågade täfla med de *gam-
 la*. Allt ifrån sin första
 teatertid gled hon in på
 äldre roller, och innan
 hon visste ordet af, hade
 hon fått till specialitet
 att spela gamla löjlige
 fröknar, gamla tanter och
 mammor. Vid tjugufem
 års ålder hade hon blif-
 vit van att maskera sig
 till 40-, 50- eller 60-årig
 och att dölja sitt mörka
 hår under den gamla ma-
 tronans slätstrukna gråa
 »gardiner» eller under
 den gamla kokettens små
 »kärlekslockar» fram i
 pannan. De gånger äro
 lätt räknade, då hon på
 scenen fått visa sin verk-
 ligen ålder, och mer än
 en har säkert blifvit öf-
 verraskad af att höra, att
 den dramatiska scenens
 bästa »mamma» och »tant»
 utom scenen är en dam
 på trettitalet.

*

Fröken Åhlander hör
 till de skådespelerskor,
 som alltid förstå att un-
 derordna sitt eget jag
 under rollen. Det finns
 intet spår af koketteri i

Man fordrar fyra ting af en kvinna: att dygden bor i hennes hjärta, att blygsamheten lyser på hennes panna, att mildheten strömmar från hennes läppar, och att arbetet sysselsätter hennes händer.

J. J. ROUSSEAU.

hennes prestationer. Har hon åtagit sig en käringroll, så blir det en riktigt äkta käring-skepnad, hon ikläder sig — och så ungdoms-friskt lynne, som hon har, gör det henne uppenbart ett nöje att omskapa sig och att åstadkomma äfven i det yttre karaktäristiska och öfverraskande typer. Teatervännen ihågkommer säkert den genuina hjälpmadamstypen »madam Rask» i Alfhild Agrells skådespel »Ensam», de båda praktiga hushållerskorna i »Ett åkslag» och »I telefon», den slampiga fru Heineche i Sudermanns »Åra» och den gamla afsigkomna inhysingen i »Lilla professorskans» hus, den krokiga lilla åttioåringen med sitt uttryckslösa ansikte, sin slöa blick utan lif, sin instinktiva slughet, sin envishet och härsklustnad.

Den förhärskande egenskapen i fröken Åhlanders konstnärlyne är *intelligensen*, den säkerhet, hvarmed hon studerar sig in i sin uppgift, och den spirituella individualiseringsförmåga, hvarmed hon genomför den.

Hennes utveckling har gått lugnt och jämnt framåt utan några öfverraskande saltomortaler, men alltid med konsekvens, ihärdighet, allvar — och med öppna ögon för de typer, som möta ute i lifvet, och godt minne för det utmärkande hos den ena eller andra. Hennes studium har varit riktadt *utåt*, men just därigenom att detta studium är så energiskt och intelligent, har det gifvit hennes prestationer en stark prägel af verklighet, af öfvertygande trovärdighet. Det saknas alls ej känsla i hennes spel, men där finns intet känslolöst, intet pekande på, att den person, som framställes, har ett eller annat försonande drag af känsla under den hårda eller löjliga ytan. Känslan kommer fram helt osökt och af sig själf, den paraderar ej och är ej understruken. Sentimentalitet är helt och hållet främmande för fröken Åhlanders skaplyne, men så äger hon så mycket mera humor, uppsluppenhet och friskt, godt lynne.

* * *

Tecla Ottilia Åhlander är född i Norrköping den 3 juni 1855 och blef elev i elevskolan 1874. Där hade hon bland andra till kamrat den två år yngre Olga Björkegren. Denna öfvergick på hösten 1875 till Stjernströms Nya teater och fick där pröfva sina krafter på både många och stora uppgifter. Fröken Åhlander uppflyttades från elevskolan till Dramatiska teaterns aktörstat 1877 och har allt sedan kvarstannat vid denna scen och där arbetat sig fram till den plats, hon nu innehar.

Till en början fick hon nöja sig med småroller. Fru Almlöf, fru Helfrid Kinmansson och fru Tammelin voro ännu i sin fulla kraft och upptogo, som naturligt var, de bästa och de mest tacksamma äldre damrollerna. Fröken Åhlander fick nöja sig med hvad som blef öfrigt. Asta i den obetydliga tyska komedien »Ett namn» nämnes som hennes första roll, hon efterträdde fru Venabom som den karikerade fru Ström i »Blommor i drifbänk», och hennes markisinna Montefiore i »Don Cesar de Bazano» visade, hvilken akvisation hon var för buffagenren.

Då de gamla lämnade scenen, fick hon ärfva åtskilliga af deras roller: Celeste i »Från Amerika», fru Clementine i »Onkelns testa-

mente», Dorine i »Tartuffe», Belise i »Lärdt folk i stubb», fru Mörk i »Sparlakanslexor», moster Monika i Bäckströms »Evas systrar» — alla dessa efter fru Almlöf, och efter fru Kinmansson främst tant Malla, den med det sundaste förstånd och den mest vinnande öfvertalningsförmåga utrustade tant Malla i Frans Hedbergs interiör »Mellan bjudningarna».

Dessa olika roller visa omfattningen af fröken Åhlanders konstnärskap. Hon gör ett lika trovärdigt intryck, då hon visar sig i gestalt af en gammal hedersgumma, hjärtegod och rättfram, som då hon uppträder som den elaka intriganten, den löjliga gamla fjollan eller den outtröttliga skvallerbyttan, som ej menar något ondt, men ej *kan* hålla munnen stiila. Till omvexling har hon gifvit den korrekta och kallt öfverlägsna världsdamen — etatsrådinnan i »En skandal» — och den *mycket* gamla damen, hvilkens åsikter och fördomar en gång för alla växt fast i hennes hufvud och aldrig skola rubbas en tum — mormodern i fru Leffler-Cajanellos »Familjelycka», en af fröken Åhlanders mest illusoriska bilder ur det lefvande lifvet.

Till det sistnämnda slaget af kvinnor få vi väl också räkna hennes mästerliga typer i »Åra» och »Lilla professorskan», och äro vi inne på framställningen af mänsklig inskränkt-het, så få vi ej glömma den förskrämda Ane — tjänstflickan hos den ryttande Tygesen i Björnsons »Geografi och kärlek» — Ane med det färdaktiga ansiktet och den ständigt förvånade blicken. Fröken Åhlander har dessutom på sin spellista en hel rad af mer och mindre älsk-värda gamla fruar — i »Stora klockan», »Din nästas hustru», »Familjen Moulinard», »Ett lysande parti», »Andras affärer», »Familjeus fästman», »En varning» och många flere pjäser. Hon har släppt lös hela sin humoristiska kraft, då hon återgaf den gamla, fjolliga exdansösen och fasansvärda svärmodern i »Duvals skilsmässa» — som hon gjorde mindre grotesk och mera borgerlig än rollen spelades i Paris — och hon har i det äldre lustspelet gjort löjeväckande, men aldrig till öfvermått karikerade typer: i Molières »Lärdt folk i stubb» och »Fruentimmersskolan», i Holbergs »De osynlige», i Blanches »Döden fadder» (fröken Silfversvans) och »Magister Bläckstadius» (pensionsförestånderskan). Den enda gång, jag påminner mig ha sett henne i en något så när *ung* roll, var då hon spelade fröken Holst i det danska proverbet »Sista hvarfvet».

Nu senast har fröken Åhlander tagit ut steget från lustspelets och det borgerliga skådespelets område till det högre dramats, då hon vid föreställningen på operan skärtorsdagen utförde Juanas roll i Echeegarays gripande dram »Helgon eller vansinnig?» Det är alltid ett vägsamt försök för en skådespelare, som publiken är van att se i komiska roller, att gifva sig in i tragedien, och gamla stockholmaren erinra sig, hur komikern Sevelin, då han en gång hade en obetydlig biroll i ett sorgespel, hälsades af en skallande skrattsalfva, när han ytterst allvarlig trädde fram i riddardräkt och deklamerade några ord, som minst af allt innehöll något löjligt. Men publiken var van att skratta, så fort den fick se honom på scenen. Och han skall ha sett ytterst komisk ut — äfven i riddarkostym.

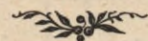
Något i den vägen behöfde fröken Åhlander ej frukta. Hennes Juana var i sin art lika själfständigt och gediget utarbetad inom sin bransch som de löjliga eller gemytliga lustspelsgummorna varit i sin art. Anlagd och genomförd med undvikande af ett traditionellt tragedispel, all uppstylning, allt deklamerande, var hennes Juana en prestation, som fängslade intresset. Särskildt den svåra döds scenen — det var säkert första gången fröken Åhlander dött på scenen! — utförde hon med en lidelse, som ej lämnade någon af åskådarna oberörd.

* * *

På flertalet af Dramatiska teaterns program under en följd af år har fröken Åhlanders namn förekommit. För teatern har hon varit en utilitet med aldrig svikande intresse och godt lynne — och hon har varit mer än så: en spirituell konstnärinna, som alltid vetat hvad hon gjort och som förstätt och förmått inlägga i sina prestationer ett lika äkta som starkt och personligt verklighetsstudium. Det är alltid karaktär i fröken Åhlanders typer, de visa både smidighet och frodig fantasi och öfverraska ofta nog genom sin nyhet och originalitet. Hennes här ofvan nämnda typer i »Åra», »Familjelycka» och »Lilla professorskan» tillhöra i sin art det bästa, den svenska skådespelarekonsten för närvarande kan åstadkomma, och dessa typer äro mera intensivt och personligt lefvande, än hvad vi nu för tiden här hemma äro vana att se på våra teatrar.

Fröken Åhlander tillhör Dramatiska teaterns »societärer» och bär, sedan ett par år tillbaka, den gyllene medaljen Literis et artibus.

Georg Nordensvan.

Några ord om vår »Gifter-målsbalk.»

För Idun af *Kata Dalström*.

(Forts. från n:r 11.)

Fnligt nu gällande lag är nästan all egendom gemensam, men förvaltas af mannen ensam, och båda makarna ha lika gifterätt i boet, d. v. s. hälften hvar.

Men genom rättigheten att *ensam* förvalta den s. k. gemensamma egendomen har mannen fått oinskränkt makt att sköta affärerna, såsom han för godt finner, utan den ringaste skyldighet att rådgöra med sin hustru och ännu mycket mindre någon redovisningsskyldighet till henne för huru han förvaltar deras gemensamma egendom.

Han har *laglig rätt* att sälja allt t. o. m. sin hustrus kläder och smycken samt det gemensamma möblemanget i hemmet, lika väl som han har *laglig rätt* att köpa hus i staden och egendom på landet, utan att behöfva underrätta hustrun om någonting, förrän köpet redan är avslutat.

Men liksom *egendomen* är *gemensam*, så äro äfven *skulderna* med vissa smärre undantag gemensamma, och detta är just sakens

mörkaste sida, ty därigenom blir hustrun iklädd ansvarighet för saker, som hon icke känner till, när mannen ju ej behöfver underrätta henne om sina affärsförbindelser.

Hustrun åter får ej utan mannens samtycke och fullmakt sälja det ringaste af det *gemensamma boet*, och om hon det oaktadt gjort något aftal, kan mannen »rygga köpet» d. v. s. göra det om intet. Likaså kan mannen, om hustrun gör några skulder, neka att betala dessa. Blott i några få fall har hustrun rätt att röra det gemensamma boet, såsom »om mannen är afvita eller frånvarande eller förlöper hustrun», som det står i lagen.

Den nytta hustrun har af sin »giftorätt» blir sålunda nästan ingen, så länge mannen lever.

Först vid hans död, eller vid boskillnad eller skilsmässa, får hon hälften af hans egendom jämte fri förvaltningsrätt öfver sin del och sålunda gagn af sin giftorätt.

Mannen har likaledes ensam bestämmanderätt öfver barnen och modern ej den ringaste lagliga rätt att besluta om deras uppfostran o. s. v. Visserligen finnes det några lagparagrafer, som synas tyda på, att äfven modern har någon bestämmanderätt med, men dessa paragrafer äro så dunkla, att de kunna lämnas ur räkningen. Och vid en tvist torde ej något afseende fästas vid moderns yrkanden.

Äfven på annat sätt gör sig mannens målsmansrätt öfver hustrun gällande, på hvilken »rätt» ytterst hans stora öfvervikt inom äktenskapet grundar sig.

Om t. ex. en kvinna som ogift haft en större affär eller något annat inbringande yrke, så kan hon som *gift* ej fortsätta med sitt forna arbete, med mindre än mannen ger sitt skriftliga samtycke därtill och ikläder sig ansvar för sin hustrus affärsförbindelser. Men hustrun måste *ändå* med hela sitt enskilda handelslager ansvara för de skulder *mannen* åsamkat det gemensamma boet.

Ofta kan det ju äfven hända, att det finns en dotter inom familjen, och att denna fyllt 21 år, då kan *dottern utan* sin fars och mors samtycke öppna handel eller drifva någon annan affär, men *modern* kan ej, huru duglig och driftig hon än må vara, företaga sig det ringaste utan sin mans medgifvande.

Dottern är myndig, men hennes egen *mor* omyndig inför den svenska lagen.

Och om hustrun före äktenskapet haft några besparingar och dessa äro insatta i en sparbank, på hennes *egen* sparbanksbok, så kan hon ej taga ut dessa sina egna pengar, utan mannen skall göra det för hennes räkning eller ock lämna henne en fullmakt att lyfta pengarna.

Mannen kan äfven hindra hustrun från att i hemmet ha något inkomstbringande arbete, såsom att gifva lektioner eller dylikt, och detta på grund däraf att han »är herre i sitt eget hus». —

Hustrun äger rätt att råda öfver hvad hon själf genom eget arbete förtjänar. Denna rätt fick hon år 1874, och den rätten är ytterst viktig, synnerligast för arbetarehustrur.

Förut ägde en supig och oordentlig man med stöd af lagen rätt att taga sin hustrus pengar och gå direkt till krogn och suppa upp dem. Och huru ofta var det dock ej, som hela familjens väl berodde af hustruns arbetsförtjänst.

Denna lag är äfven närmast tillkommen just för att skydda den arbetande, gifva kvinnan.

Men äfven de förmögnare gifva kvinnorna ha ett visst gagn af denna lag, emedan den ger dem rätt att fritt råda öfver hvad de möjligen genom eget arbete kunna förtjäna.

Men hustrun får endast använda pengarna till sitt eget *nöje* eller *välbehållande*, ty i samma stund hon förvandlar dessa »klingande mynt» i möbler eller en och annan lyxartikel, som kan göra det gemensamma hemmet trefligt, så torde »rätten» att råda öfver densamma öfvergå till mannen.

Om hon sålunda under en lång tid hopparat sin arbetsförtjänst för att kunna köpa ett piano, en spegel eller en vacker taffa, så kunna mannens kreditorer taga den nyvunna skatten, t. o. m. samma dag den kommit inom hemmets dörrar.

För att i någon mån mildra dessa missförhållanden, som genom de nuvarande äktenskapslagarna råda, har lagen medgifvit tvänne sätt för hustrun att skydda sin enskilda egendom och kunna disponera öfver densamma.

Dessa båda »skydd» bestå i *äktenskapsförord* och *boskillnad*. Båda äro dock i det praktiska lifvet ytterst litet skyddande, och som mannens målsmansrätt ändå kvarstår, är den gifva kvinnan gent emot lagen ändå icke myndig och kan sålunda ej skydda sig vare sig mot mannen eller dennes kreditorer, om hon skulle behöfva det.

Äktenskapsförord skall upprättas strax före vigseln i vittnens närvaro. Det måste vara ytterst noggrant formuleradt och alla »laga formaliteter» sedermera riktigt uppfyllas, ty eljes händer det lätt, att det blir alldeles värdelöst. Förordet kan endast göras om makarnes giftorätt i boet eller om förvaltningen af hustruns enskilda egendom. Det måste dock uttryckligen stå i förordet, att hon själf förbehåller sig rätt att äfven råda öfver den egendom, som finns nämnd i förordet, annars *anses mannen* få rätt att förvalta äfven sin hustrus enskilda tillhörigheter. Äfven anses att allt, hvad som efter giftermålet tillfaller hustrun, blir *gemensam* egendom, såvida det ej genom *testamente* eller genom gåfva gifves åt henne enskildt och med förbehåll, att hon själf skall råda däröfver.

Förordet skyddar dock blott egendomen, så länge den bibehålles i oförändradt skick. Om hustrun t. ex. för pengar, som enligt förordet äro hennes, köper vare sig fast eller lös egendom, så anses denna blifva *gemensam*. Eller om hon har aktier och obligationer och säljer eller utbyter dessa mot andra, så torde hvarken pengarna eller de öfriga valutorna längre vara hennes, och ifall tvist om egenderrätten skulle uppstå med »tredje man», så är det antagligt, att hustrun förlorade sin rätt öfver den egendomen.

Om hon däremot *före vigseln* har en egendom och denna står upptagen i förordet, så är och *förblir* egendomen hennes egen och hon får själf taga afkastningen af den, ifall hon förbehållit sig denna rätt. Likaså om hon har ett kapital placeradt i en bank eller på annat sätt gjort det räntebärande, så får hon lyfta räntan och äfven använda själfva kapitalet, huru hon vill och behagar, men skulle det falla henne in att *köpa något* för detta sitt kapital, så blefve antagligen detta *gemensam* egendom. Och sålunda inskränkes hon ånyo till att använda pengarna utslutande till helt personliga utgifter, såsom nöjen, resor o. d., likasom när det gällde hennes egen arbetsförtjänst.

(Slut i nästa n:r.)

»Det är hälsosamt.»

Klädedräkten.

Det är hälsosamt att lämpa klädedräkten efter årstiden, d. v. s. att om sommaren välja en lättare, om vintern en tyngre och varmare beklädnad.

Det är hälsosamt att härda kroppen. Att man det kan, bevisa händer och ansikte, som från späddaste år utsättas för luften och all yttre åverkan. Hvad de uthärda, det kan också i allmänhet den öfriga kroppen efter någon härdning tåla vid.

Det är hälsosamt att välja sina kläder så vida, att luften har tillträde. Allt insnörande och sammanpressande är skadligt. Vida kläder äro till på köpet äfven varmare än tätt åtsittande.

Det är hälsosamt att begagna låga klackar. Genom höga styltor förderfvar man lätt sina fötter.

Det är hälsosamt att ofta vexla tvättkläder. De upp-taga utdunstningarna från vår hud, hvilka som afsöndringsprodukter från kroppen fortast möjligt böra aflägnas.

Det är hälsosamt att ofta och grundligt rengöra klädesplaggen.

Det är hälsosamt att alltid draga försorg om varma fötter. Den som har varma fötter, skall för det mesta hålla sig varm om hela kroppen. De flesta förkylningar komma, som man vet, underifrån.

Det är hälsosamt att nyttja rymliga och bekväma skodon. Liktornar bli då ett okänt ondt.

Det är hälsosamt att välja sin hufvudbonad så lätt som möjligt. »Kallt hufvud, varma fötter,» säger ett gammalt ordspråk.

Det är hälsosamt att ha halsen fri och ledig. Kra-gen och halsduken bära skulden för otaliga hals-åkommor.

Det är hälsosamt att anlägga rena underkläder, då man råkat i stark svettning. Svetten genomstöper linnnet, och genom den härvid framkallade afdunstningen afföres mycken värme från kroppen. Faran för förkylning blir därigenom synnerligen stor.

Det är hälsosamt att röra sig raskt, om man blifvit våt, på det att därigenom muskelarbetet må ersätta den värme, som går förlorad genom afdunstningen.

Det är hälsosamt att välja sina underkläder af groft linne. Yllekläder icke blott förvekliga, utan förmå ej heller som linnnet göra kroppen tjänst som frotermedel. Däremot är ylle som ytterdräkt högst ändamålsenligt.

Det är hälsosamt och klokt att om sommartiden bära ljusa färger. Mörka tyger insupa värme-strålarne vida mer än de ljusa.

Böhmiska folkbilder.

Tecknade för Idun af Sigrid Elmblad.

III.

Josephstadt.

Det finnes tre sevärdheter i Prag, dem ingen resande med lugnt samvete kan förbigå: Hradschin, rådhusuret och den gamla judekyrkogården. Stämmningsrik är den stolta, hela omgifningen behärskande kungaborgen med sin präktiga gotiska domkyrka och sina historiska minnen; stämmningsrikt är äfven det sinnrika uret med sina tolf högtidligt defilerande apostlar, den vinkande döden och den

vägrande girigbuen. Det gör en undersam till mods att midt i uppfinningarnas tidehvarf höra historien om mästaren, som beskyldes för trolldom och fick sina ögon utstungna, och som till en sista ynnest utbad sig att än en gång få lägga handen vid sitt verk, hvarpå han bragte mekaniken i olag, så att uret stannade och sekel gingo om, innan det åter kunde sättas i stånd. Men stämmningsrikast är dock den gamla kyrkogården i sin undanskymda vrå, där den står som ett tragiskt monument öfver israelitisk trældom under kristna faraoner. Denna lilla förvildade plats med sitt vårdkummel ger ett intryck af helgd, dessa hvarf på hvarf lagda döda mana till respekt för martyrerna.

Och dock är dess predikan förgäfvad. Den stora jedeförföljelsens minne kan komma oss att blygas. Då den grånade vaktmästaren förtäljer: »Och under den tiden fingo judarne blott begrava sina döda på denna trånga kyrkogård, och så fingo de lägga lik på lik,» då man blickar in genom synagogans fönster och finner, att kyrkogolfvet är flere fot under ens fötter, att man bokstafigen står på en hög vall af döda ben, då rodnar man öfver att vara kristen. Om blott ej Josephstadt låg utanför den gamla helgedomen som en drake öfver sin skatt.

Åh, detta Josephstadt! Detta Prags Ghetto med sina svarta slingrande gränder, sina pesthålur, sin uselhet och sin smuts. Det är som om all bitterhet från förföljelsens tid jäst i tysthet och samlat sig till en giftpöl för att därmed hämnas lidna oförrätter.

Från denna giftpöl smuga de härjande faroterna ut öfver Moldaustaden. Där lurar procentaren på sitt byte, där ockra sohackjudarne i sina stinkande mörka lider på hvarje förbigående. Där kan man köpa allt, kärlek och klädståndskram, där kan man sälja allt, gamla kläder och sin själ. Och därifrån utgår denna legion af vedervärdiga judinnor, som glupskare än gamar vandra omkring på jakt efter geschäft.

Jag var nog olycklig att en gång vilja göra mig af med en klädning, som ej passade mig, och som hundar vädra kött och en rätta ost, vädra dessa varelser på milshåll en affär.

En förmiddag fann jag en medelålders kvinna med antagen fryntlig min och listiga, spelande ögon i min tambur.

»Jag är fru Schneider. Jag har hört, att fru grefvinnan har kläder att sälja,» yttrade hon i judisk nasalton.

»Ja, jag har en klädning, som möjligen...»
»Fru grefvinna, visa mig den lugnt, jag är en hederlig människa och bedrar ingen, hvad den är värd betalar jag.»

Jag bad den ärliga människan stiga in och gick efter klädningen.

Hon satte klorna i den som en hög i en dufva, vände den mot dagern, gnuggade tyget, granskade och granskade och var slutligen lycklig nog att få tag i en liten fläck, hvilken hon med en axelryckning visade mig.

»Hvad begär fru grefvinnan för den där,» frågade hon och kastade plagget ifrån sig, som om det varit en disktrasa.

»Fem gulden har jag tänkt.»

Hon slog ut sina feta händer med en judisk gest.

»Fru grefvinna, jag är en ärlig människa, som försörjer mina fem barn med mitt arbete, men jag vågar både deras och min salighet på, att jag inte kan betala mer än två gulden för den här trasan, jag ber om ursäkt,

jag vet nog, att fru grefvinnan inte nyttjar trasor, men som sagdt, jag kan säga, att jag skänker fru grefvinnan två gulden, om jag betalar det. Men kanske det är något mer, så vi kunde komma öfverens. Herr grefven har nog en rock eller annat.»

Jag kom ihåg, att min man verkligen hade en rock, som kunde afyttras, och gick att hämta den. Judinnan underkastade den genast en föraktlig granskning.

»Ja,» sade hon med en suck och en grimas, »om jag för rocken och klädningen gifve fem gulden tillsammans, toge jag brödet ur munnen på mina barn. Och fru grefvinnan är inte den, som vill skiinna en fattig änka, men fyra gulden skall jag ge, och det är väl betaldt. Men herr grefven har nog ett par gamla stöflar att ge på köpet, för vid Maria och Joseph, om jag får några kreuzer för dem, är det allt hvad jag förtjänar på hela härligheten.»

Jag började finna saken komisk och roade mig med att plocka fram litet af hvarje ur min garderob, tills jag hade samlat ett helt fång, lågt taxerad till ett värde af omkring 80 gulden.

Fru Schneider fick ett mer och mer fackmessigt utseende. Snabbt synade hon hvarje plagg och upptäckte med förvånande färdighet hvarje om än så ringa rispa, fläck eller bristfällighet. Slutligen bjöd hon mig i en ädelmodig ton tio gulden för allsammans.

Jag hade svårt att hålla mig allvarsam.
»Och det skall vara väl betaldt?»

»Fru grefvinna, det är så hederligt anbud, att ingen i hela Prag skulle bjuda så mycket. Men jag vågar inte göra upp köpet. Det är min kusin, fru Rosalie Schneider, som har affären, jag är bara hennes ombud, men om fru grefvinnan ger mig en timmes förköpsrättighet, skall jag vara tillbaka, ifall inte min kusin finner priset för dyrt.»

Jag kände mig skämtsamt upplagd och erfor ett nyfiket begär att göra äfven den andra megärens bekantskap, hvarför jag svarade: »På en timme säljer jag inte bort någonting, men därmed har jag ej sagt, att jag säljer allt detta för tio gulden.»

En lysten glädjeglitt i judinnans ögon visade mig, att hon ansåg sig säker om att kunna lura mig.

»Vi bli nog öfverens, fru grefvinnan.» Och så neg hon och gick ut i tamburen. Här fick hon plötsligt ett ljusst infall. »Se på det här, fru grefvinnan, det är en kunglig vara,» och så drog hon upp en packe dåligt lärft, som hon lagt på golfvet vid dörren; »tag det i utbyte mot kläderna, så försäkrar jag, att fru grefvinnan gör en god handel.»

Lycklig Rosalie Schneiders ombud, ifall jag hade gått in på den affären! Men det gjorde jag icke.

Judinnan aflägsnade sig, och den utsatta tiden gick om: de gamla blodsugerskorna fruktade väl att visa sig angelägna och hoppades att genom dröjsmålet kunna slå af ännu ett par gulden.

Därefter sålde jag klädningen till utfäst pris åt en sömmerska i gården.

Efter ungefär två timmar ringde det, och fruarna Schneider anmälde sig.

Judinnan nummer två var en mager kvinna med skarpt utvecklade semitisk typ, brännande giriga ögon och ett par riktiga huggtänder i nedre käken.

»Här är jag nu, fru grefvinnan,» började den ärliga änkan, »det är med knapp nöd jag kunnat förmå min kusin att komma hit, hon ansåg priset för högt.»

»Det skadar inte,» afbröt jag godlynt, »hvad som var att sälja är redan såldt, ni komma en timme för sent, mina damer.»

»Redan såldt,» ett uttryck af mällös misräkning spred sig öfver de båda kvinnornas anleten.

Men mällösheten varade ej länge. Det var Rosalie Schneider, som först fann ord. Hennes tunna läppar började darra kring huggtänderna, och så bröt hon ut i en skur af ovet mot kusinen, som narrat henne.

Karmosinröd af harm var denna ej sen att svara. Det var som om ett kloakrör brustit sönder, så smutsig var den ström af okvädinsord, som flödade öfver de uppretade furiernas läppar.

Och äfven öfver mig läto de sin galla strömma. Jag var ej längre fru grefvinnan, utan »den där frun,» »så kalladt bättre folk» och jag tror till och med att jag ett tag helt rätt och slätt fick heta »människan.»

Hur gnistrade ej Rosalie Schneiders svarta ögon. Med hvilket uttryck midt emellan hån och ursinne knep hon ej ihop läpparne, och hur tycktes ej de magra smutsiga fingrarna skälfa af begär att få gripa tag om min strupe.

Och hur förvandladt var ej det fryntliga ombudet. Som en fet, ilsken katta fräste hon ut otidigheter, spottade på tamburmatan och fäktade med armarna, utan att ett ögonblick ge sig tid att draga andan.

Det var en vidrig scen, och jag hade ingen annan råd än att ringa upp husets »Domownik» för att bli af med de värdiga kusinerna.

Portvakten körde dem utan krus ner för trappan, men ännu nerifrån ingången hörde jag ilska skällsord som: skojarherrska, patrak och långt smutsigare epitet.

Jag skyndade att låsa dörren och öppna fönstren till vår bostad. Jag kände behof af att med frisk luft förjaga all den smuts, som jag i ord nödgats inandas. Och jag gjorde ett heligt löfte att så länge jag vistades i Prag aldrig göra något försök att sälja gamla kläder.

Men hur sublim vore ej den gamla judekyrkogården utan Josephstadt.

Nu är tiden...

Våren är åter här! Från högblå himmel arbetar solen af all makt att spränga isens vallar, i mildt befruktande flöden löser sig snön, och snart lockas de första blomorna fram af långa, ljusa dagar. Efter vinterns kalla mörker vänder han dock beständigt åter, våren försonaren, och goda gärningar och tacksam glädje växa i hans spår.

Ligger icke häri en naturens maning till alla dess barn, att de hvar i sin ringa mån aldrig må förtrötta i det godas tjänst — att sprida en glimt af sol och locka fram några blyga blommor omkring sig, där de det förmå? Om våren fyllas våra hjärtan af friska, lifslustiga känslor, då öppnas de också lättast för andra — för de många, som kanske sällan få skåda en skynt af livets vår- och sommarsidor.

Kära läsarinor, nu är tiden att åter tänka på våra små fattiga skolbarn, och vi klappa i dag med glad förtröstan på edra hjärtan till deras förmån. Tack vare eder frikostighet har redan i tre år *Iduns skolofskoloni*

varit en verklighet, och I vänden Er helt visst ej heller nu bort från det goda verk, som är begynt.

Genom frivilliga bidrag från våra läsarrinnor bereddes under hvardera af somrarna 1890—1892 tillfälle för ett tjugotal små fattiga och klena Stockholmsbarn att efter den långa mörka vinterns skolarbete tillbringa en glädjefull och stärkande sommarsjour i skärgården — en förmån af lätt insedd betydelse för dessa barn från armodiga, glädjefattiga hem. Med förenade krafter, varmhjärtade läsarrinnor, skola vi nog äfven i år sättas i stånd att utsända

en egen skollofskoloni.

De redan vunna erfarenheterna böra helt visst för hvarje ny gång underlätta och förbättra anordningarna till de ungas kroppsliga som andliga fromma. Vi äga färdig den alltid kostsamma uppsättningen af sängkläder och husgeråd — några kompletteringar endast kunna möjligen bli behöfliga. Och då vi därtill påräkna att få lägga ledningen i samma goda händer, som hittills framgångsrikt skött uppdraget, kräfvess endast, att våra läsarrinnors intresse lika kraftigt som förträder till, för att vi redan på förhand kunna hysa det bästa hopp om företaget.

Som en grundplåt för insamlingen ha vi att lägga dels *något öfverskott från i fjol*, dels *100 kronor*, som vi nu som då själfva teckna. De minsta bidrag mottagas tackamt. Ingen, som något kan offra, skall draga sig undan — det är vår vissa öfvertygelse.

Men vårdagarne förflyga fort, och inom kort är sommaren här. Insänden därför, ärade läsarrinnor, *oförtöfvadt* edra bidrag till *Redaktionen af Idun, Stockholm, i postanvisning eller postsparmärken (ej frimärken)*. Vid försändelsen bör tydligt *angifvas*, att densamma är afsedd för *»Iduns skollofskoloni»*.

Alla inslytande bidrag redovisas i Idun.

Redaktionen.

Om sköldmör och valkyrjor.

Enligt fornkällorna

af

A. U. Bååth.

(Forts. o. slut fr. föreg. n.r.)

Denna valkyrjemyt, sådan fornsångerna forma den för oss, har sedan gifvit upphof till den så poetiska framställningen af ett nytt slag nordiska valkyrjor, hvilkas öden på jorden länka sig till mänskliga hjältars — hjältar, som för dem äro kära. Deras väsen synes öfver hufvud likna de omtalade sköldmörnas.

Ja, de äro i grunden ej annat än sådana sköldmör, som diktarens fantasi försett med valkyrjornas yttre drag. Liksom dessa rida de sina molnhästar; äfvenså förmå de göra sig osynliga; men i öfrigt äro de blott och bart djärfva kampvinnor, som med vapen i hand bistå sina hjältar eller ock själfva af dem erhålla vapenhjälp.

De visa intet spår af samband med Odin och Valhall.

Vi finna alltså, hurusom den en gång färdigdiktade valkyrjemyten nu i sin ordning blifvit — om också blott i yttre måtto — återförd på sköldmörna.

Valkyrjor af detta slag äro Svava och Sigrun, som förekomma i den gamla Eddans hjältesånger, och hvilkas väsen omgifves af all valkyrjepoesiens fina trolskhet, där de tänkas ila hän öfver land och haf, omgifna af strålar från hjälmar och spjut, allt under det deras tankar syssla med de hjältar, som de utkorat till sina.

I Eddasången om Helge Hjörvardsson berättas det, huru denne hjälte sitter tystlåten på en hög. Då får han se nio valkyrjor rida uppe öfver sig. Den yppersta af dem, Svava, ropar ned till grubblaren på högen:

Sent skall du, Helge,
härlige kämpe,
råda för röda
ringarnes gull;
sent varda leende
länder dina,
sitter du mulen
och modlös blott!

Örnungar skria
arlar i bo't!

Därefter visar hon honom, hvar han skall finna ett ypperligt svärd, med hvilket han kan utföra bragder, »bland sköldklyfvare det bästa, skimrande af guld». Hon beskriver det så:

Ring finns i hjaltet,
djärfhet i klingan,
skräck för ägarn
i udden bor:
blodröd en orm
längs eggen sig ringlar;
stjärten kring fästet
skimrar skarpt.

Med detta vapen utför Helge »fräjdade mannadåd»; och i alla hans strider skänker valkyrjan Svava honom sitt osynliga skydd. Det framgår tydligt, att hon strax fattat tycke för den tystlåtna furstesonen, som hon sålunda eggat till mannadåd.

Då han en gång dräpt en ulfjätte Hate, får han af dennes dotter veta, att hon natten förut sökt ute på en fjärd att få med trolldom hans skepp i sank, men då hade en rikt smyckad mö frälst hans flotta; och ifrigt frågar Helge med tydlig tanke på den valkyrja, som visat honom sin gunst:

Var det *en*, som frälste
furstens skepp,
eller foro de flera i följe?

Och jättemön svarar:

Tre gånger nio de voro,
men främst red dock en,
en mö under hjälmens
skinande hvit;
hästarne stampade,
från manarne stänkte
det liksom dagg
i djupa dalar.

Den »mörkhugade» jättemön förkunnar sedan, huru »den ljusa synen varit henne led». Det var därför, hon låtit skeppen gå fria och ostördt söka sig hamn.

Helge och hans valkyrja gifva hvarandra kort därefter »trohetslöften», och, heter det, »de älskade hvarandra högt».

En annan sköldmö med valkyrjedrag är Sigrun i de sköna kväderna om Helge Hundingsbane.

När denne Helge fällt konung Hunding, hvilat han med sin här en afton inne i en vik. Då kommer Sigrun »ridande luft och haf»; och under det samtal, som de bägge föra från hästens rygg och från skeppets däck, får Helge af mön veta, att hon osynlig följt honom på hans äfventyr:

Sett har jag dig förr
på fagra längekepp,
då som stambo du stod
på blodsköldja stäfvar

och vågor kring skeppsbord
vaggande lekte.

När han sedan en gång, efter en strid, lagt sig trött till ro under en klippbrant, öfverraskas han af Sigrun. Hon faller honom om halsen och kysser honom och berättar, huru hon i hela härens åsyn därhemma hos sin fader Högne blifvit fäst vid Högbrodd, den konungason, som bedt om hennes hand, men som hon ej ville äga.

Jag ville äga
en annan furste,

utropar hon. Hvarpå Helge svarar:

Min skall du varda,
mö du unga —
tro icke, ädla,
att feg jag är!

När sedan konung Helge fällt friaren, fått Sigrun till maka och sist själf fallit för hennes egen broders hand, Helges forne fosterbroder, då är det hon utslungar denna dämoniskt sköna förbannelse, som indirekt yppar styrkan af den kärlek, hvarmed hon är fäst vid sin Helge:

Dig skola alla
eder drabba,
som du min Helge
svurit en gång
både vid blixstens.
blänkande strimma
och vid stenen
i strömmande bölja.

Stilla det skepp
må stånda, du styr,
om ock all medvind
hviner därpå!
Den häst ej må springa,
som har dig i sadeln,
när fiendehop
du i hälarne har!

— — Ej bite det svärd,
som i hand du svänger,
om icke det sjunger
dig själf en dödssång!

Då vore Helge
rätt hämnad vorden,
om en varg du blefve
i villande skog
utan allt gods
och utan all gamman,
fastande — när du
i lik ej slet!

Och därpå försjunker hon i det lyckliga minnet af »den härlige» och uttalar sin djupa längtan efter honom:

Aldrig jag sitter
vid Säfvafjällen
kväll eller morgon
munter i häg —
om icke fursten
äter för folket
strålar som fordom
på guldbetslad fåle!

Så hade Helge
med fruktan slagit
fiender sina
och deras fränder,
som när villade getter
för vargarne rädas
och ängsliga fly
utför fjällets stalp.

Så var min Helge
förmer än hvar höfding,
som asken, den ädla,
är öfver allt törne,
som dristiga hjorten
med daggstänkta hornen
höjer sitt hufvud
öfver all djur,
så hornen glänsa
mot himlen själf! —

Till sist må vi betrakta det fagraste smycket i hela sägenkransen om denne Helge,

framställningen af, hur Sigruns kärlek och sorg äro så starka, att de till och med tränga igenom döden och grafven, i det Helge för hennes tårar ej finner någon ro, utan drages af dem ifrån sin himmel, ifrån Valhall, för att åter på jorden möta den sörjande Sigrun.

Visserligen finnes samma grundtanke i tyska, engelska, slaviska, ja, italienska visor och sägner, men mest återljuder den i Norden — denna tanke, att kärleken är mäktigare än döden.

Den framträder äfven i nordiska, medeltida folkvisor, hvilka djupa släktskap med ifrågasvarande episod af Helges saga är omöjlig. Vi minnas detta uppslag i en af våra folkvisor:

I väfven silke, och I spinnen gull,
en fästmö gråter sin fästeman ur mull. —

Vi bevittna nu Sigruns möte med Helge, när denne träder som vålnad in i sin egen grafhög, manad dit af hennes sorgs styrka.

Högen är icke till-lyckt, och själf är hon där före honom. Hon hälsar honom jublande välkommen, då hon ser honom träda in, blodig, som då han föll för hennes broders hand. Hon sjunger ut sin glädje som en äkta sköldmö:

Nu är jag så glad,
så glad vid ditt möte
som höge Odins
hungrande korpar,
när valplatsens varma
byten de varna
eller de döfna af dag
se dagbräckningen.

Dig vill jag kyssa,
döde konung,
förrän du blodig
brynja aftar;
genomvåt är du
af blodets våg;
ditt hår, o min Helge,
är höljdt med rimfrost. —

Hur skall jag kunna
ge bot här för?

Och Helge svarar:

Du blott det vållar,
du väna Sigrun,
att Helge simmar
i sorgens dagg:
du gråter, gullprydd,
grymma tårar,
förrän att sova du går,
du solljusa mö!

Hvar tår liksom faller
på bröstet af fursten,
där tår den iskall,
tung af ångest. — — —

Tröstad af Sigruns smekningar, fortsätter Helge:

Ingen må kväda
klagande sång,
fast såren han ser
på mitt sargade bröst!

»Då redde,» heter det, »Sigrun en bädd i högen;» hvarpå hon utbrister:

Här har jag bäddat
dig, Helge, en sång,
där sömnen du finner,
du furste min!
Låt på din arm,
du ädle, mig slumra,
liksom du lät mig
i lifvet förr.

Då natten omsider är förliden, då »orlofstiden» för den döde är ute och han åter måste vara i Valhall — då reser han sig upp från sitt läger med orden:

Nu måste jag rida
rodnande vägar,
på bleke springarn
spränga genom rymden!

Väster om Bifrosts
bro må jag vara,
förrän Valhalls hane
segerhjältarne väcker!

Men när Helge sedan icke oftare återkommer till högen, där Sigrun i skymningen förgäfvades väntar honom, »dör hon snart af sorg och kvidan».

Detta är den jordiska valkyrjans slut.

I »hushållspenningfrågan».

V.

Med verkligt nöje har jag tagit del af uppsatserna i denna viktiga fråga, icke minst en »Erfaren hushållers», ty i hans ironiska skämt torde ligga mera sanning, än de flesta tänka. Jag vill dock icke därför på något sätt förringa de sparsamma fruarnas uppsatser, utan tackar hjärtligt för de nyttiga lärdomar de gifvit och instämmer tillförlitligt med »Johannas» artikel.

Men ändå känner jag mig manad att uppträda inom skranket och försöka »bryta en lans» för de vanliga hushållsaffigerna hos s. k. öfverklasspersoner, hvilka saken egentligen tycks mig gälla. Jag är nämligen rädd, att mången liten sparsam fru kan få rätt ledsamt, om en del påståenden utan vidare tagas för kontant.

Att man kan lefva på litet nog, det vet jag mycket väl, men då blir också maten därefter, ty »af intet blir intet». Jag kan äta skummjolk och franskt bröd till frukost, kokt fläsk, sill och potatis samt slätvälling till middag, låta bli både öl och kaffe samt blott äta vattgröt och mjölk till supé; men jag undrar, huru många herrar män och söner med tråget arbete eller bortskämda af värdshusmaten, huru många inackorderingar, hvilka äro tämligen allmänt utbredda och tyckas anse, att allt hvad de betala, blott gäller maten, samt huru många fruntimmer med magkatarr och bleksot skulle nöja sig med ett sådant kosthåll i längden!? Och likväl, icke ens detta får man för intet. Låtom oss beräkna något dylikt:

Frukost: $\frac{1}{2}$ liter skummjolk 2 $\frac{1}{2}$ öre; 2 franska bröd 4 öre. Middag: 1 helportion arter med fläsk 20 öre (från folkökot, utan bröd och utan viner, blott hvad den »står» till). Supé: $\frac{1}{2}$ liter skummjolk 2 $\frac{1}{2}$ öre; 2 franska bröd 4 öre; summa 33 öre.

Det blir ju ändå icke så litet!

Meningen med dessa rader vore därför att bevisa, det åtskilliga små misstag eller ofullständigheter insmugit sig i en del af de lämnade uppgifterna, för att nu icke tala om, det en eller annan löskytt vecka, då man händelsevis har en del »obetydliga» saker hemma, visst icke gifver en exakt bild af det hela. Den får man endast genom att sammanräkna alla utgifterna för hela året och dividera summan med 52, ty den ena veckan kostar mera, den andra mindre, och högst få veta, huru mycket i själfva verket alltsammans går till. Om man sedan dividerar veckans summa med antal personer i familjen, så får man i de flesta fall, öfver hufvud taget, minst 1 kr. pr dag med ordinarit lefnadssätt, d. v. s. färskt kött tre och fisk en gång i veckan, men långt ifrån öfverflöd och kalaser. De tre andra dagarna får det allt vara fläsk, kabiijo, blodpudding eller uppvärmade saker, för att det skall »gå ihop».

För att till en viss grad belysa detta ber jag fru Hilda —gren förlåta, att jag vänder mig till hennes uppsats, men händelsevis har jag den till hands, och skall då bedja att få beräkna i pengar de saker, som hon omnämnde att hon hade utom de 10 kronorna i veckan, samt en del af hvad hon tyckes glömt, men som enligt matsedeln torde behövas.

Utgifterna pr vecka ökas då med:

1 lr söt mjölk pr dag à 0: 14	0: 91	
3 » skummad mjölk à 0: 05	0: 15	Skulle köpas af hushålls-pengarne, men de
2 » do do till bak	0: 10	ha icke vid inköpet af det
4 kg. hvetemjöl	1: 00	andra visat ngt öfver-
Jäst	0: 05	skott.
Måltidsdricka	0: 04	
5 ltr potatis	0: 25	
Russin etc. till sagsoppan	0: 10	
Två sillar	0: 20	
Summa	2: 80	

Här hafva vi således ytterligare nära 3 kr. i veckan, och att de icke kunna sparas in af de 10, om alla mål ätas hemma, torde man inse, om vi räkna: 1 frukostägg pr individ och dag för veckan blir 14, 1 ägg till klampen, 1 till köttpuddingen, 1 till afredda buljongen och två till kabiijopuddingen. Det

blir summa 20 och äggen hafva i vinter kostat 2 à 2: 75 pr tjog.

Gryn är uppsatt för en vecka till 25 öre, men då »gröt af omvexlande slag ätes till kvällarna», så torde 25 öre vara för litet beräknadt, synnerligast som de billigaste risgrynerna kosta pr kg. 0: 25, managryn 0: 50 och sagogryn 0: 70.

Dessutom finnas en sådan mängd poster, som, om de icke räknas till själfva hushållet eller maten, dock höra med till de tvungna utgifterna i ett hushåll, men som ej finnas upptagna, och dit höra fotogen, såpa, soda, tripel, putsalk, skosvärta, skur- och andra borstar, vispar, mattor och hvad de allt heta dessa småsaker som behövas. Tvätt brukar också vara en dryg post.

Litet hvar bör kunna förstå, att icke allt detta tillika med specierier kan sparas in af 10 kr. i veckan, med mindre än att herrskapet mycket ofta är borta och på så sätt får fritt vivre, då det »extra», som mannen lämnar, när det kommer främmande, icke tages med i beräkningen, men hvilket antagligen utgöres af en femma eller någon gång en tia. Alltsammans af det »extra» torde icke gå åt på en gång, utan »öfverlevforna» både i mat och kontanter betydligt dryga ut de ordinarie hushållspengarna.

Om vi således till desamma (hushållspengarna) lägga de 2: 80, hvilka till en del funnos in natura, och så tänka oss, att öfverlevforna efter det »extra», tillika med någon förhöjning af priset på ägg och gryn, går till 1: 20 pr vecka, så få vi 14 kr., hvilket blir 1 kr. pr dag för person.

Och den är ändå beundransvärd, som i alla dessa små detaljer 365 dagar om året, är in och är ut, kan genomföra en sådan sparsamhet, så litet beaktad, så genomsvär och så litet uppskattad af familjemedlemmarne själfva i hemmet, där hvar och en oftast blott talar om hvad han eller hon vill hafva, men icke hvad som kan sparas.

Gammal matmor.

VI.

Undertecknad har varit gift i 16 $\frac{1}{2}$ år, dessförinnan under en ovanligt praktisk och duglig moders ledning deltagit i hushållsgöromålen samt sista året i mitt föräldrahem hushållet för min fader, som då var enkling.

Till följe af den praktiska erfarenhet, jag under alla dessa år tillägnat mig, anser jag mig något så när kunna bedöma ett hushålls utgifter, och känner mig därför manad att rikta några ord till Lovisa S—.

Ärade Lovisa! Jag skulle högligen beundra eder metod att hushålla, om det vore en möjlighet att föda 5 barn, sig själf, man och jungfru på mindre än 35 kr. i månaden.

Jag känner en arbetskarl här i vår stad, äfven han begäfvad med 5 friska plantor, hvaraf de yngsta alla fått skåda dagens ljus på barnbördshuset, till följe af att de ej haft råd anlita hjälp i hemmet. Sagde arbetskarl har 15 kr. i veckan, där af afsätts 5 kr. till hyran, 10 kr. får hustrun hvarje fredags afton. Hon är en ovanligt duglig hustru, som själf, utan maskin, syr åt alla sina barn och lappar om sina små, så att de alltid äro rena och snygga, mannen lagar själf, på lediga stunder, deras skodon o. s. v.

I deras hem förekommer hvarken öl, vin eller ägg (oaktadt hon har 5 kr. mer i månaden än Lovisa), d. v. s. då alla äro friska; om något af barnen är sjukt, gör hon som andra mödrar allt för att skaffa det hälsa och krafter. Allt bröd bakar hustrun själf i sin spis, frukostarne utgöres af kaffe och mjukt bröd, på f. m. få barnen bröd, då de äro hungriga, då där kokas soppa räknas potatisen och morotbitarne på hvarje familjemedlem, hvaraf torde nog framgå, att intet slöseri förekommer, och likväl får hon ej af veckopenningen öfver till det minsta, utan hvad som går åt till kläder måste hustrun förtjäna, dels på tvätt, dels vintertiden på sillsaltning o. s. v. Det märkvärdigaste är att denna i mitt tycke högst aktningvärda familj ej heller kan kläda sig på 4 kr. pr månad, oaktadt de få någon hjälp till barnens beklädnad i de hus, där de gå hjälp.

Lovisa är så vänlig och redogör något för veckans matordning, därvid upplyses äfven, att familjen hvarje frukost äter 8 ägg; 30 gånger 8 gör 240, sålunda 12 tjog ägg pr månad, och då har jag ändock ej räknat ett enda ägg för jungfrun.

Frågas hvar Lovisa köper sina ägg? Om det verkligen är hönsägg? Kanhända de inläggs i maj månad, då äggen äro billigast? Lovisa får väl då kalka, salta eller fernissa minst 100 tjog, ty under ruggningen börja redan äggprisen stegras. Vi hafva sällan haft ägg på frukostbordet i vinter mer än om söndagarne, till följd af deras höga pris, jag har nämligen fått betala ända till 2: 20 pr tjog; först till påsk fick jag färska, goda ägg för 1: 25. Min man är ej så beskedlig, att han äter konserverade ägg, men nog använder jag dylika till bakning och matlagning.

Det var ej lönt för mig att under årets lopp bjuda min man den blodkorf jag lagat på hösten, medan blodet var billigast, nog köper jag emellanåt blod till någon pudding, fast jag kanske denna tiden får betala 1 öre mer pr liter, men jag har nu en gång för alla skämt bort både min man och mina barn med frisk mat.

Jag antar, att Lovisas barn äro så friska, att de ej likt andra dödliga hemsökas af barnsjukdomar, influensa och förkyllningar; två af våra barn hafva varit kläna en tid, och på denna tid ströko kr. 10: 82 endast till apoteket.

Jag vill nu till sist beröra den frågan, huruvida det är rätt att uti en tidning, som läses af tusenden, införa och söka inbilla dessa tusenden, att en man (som medges ha varit bortskämd) samt hans hustru, 5 barn och jungfru kunna lefva sundt och godt af mindre än 35 kr. pr månad. Det säkra är, att mängden stackars liten fru, som likt mig söker att efter bästa förmåga utänka det billigaste och bästa som kan förenas med hennes tillgångar och mannens fordringar, men har svårt att få det att gå ihop, kanske får fälla rätt bittra tårar öfver sin oförmåga att likt Lovisa bereda sin herre och sin man en god kost med vin, öl o. d. för hennes fabulösa pris.

I eget och dessa mina medsystrars intresse beder jag Lovisa förklara tillkomsten af dessa 144 tjug ägg, som årligen omsättas i hennes hushåll; kanske någon liten snäll tomte förhjälpel henne till dem, likaså med kläder till de 5 plantorna, ty om 48 kr. pr år skola räcka att kläda 7 personer på, antar jag den praktiska lilla Lovisa, likt våra stamföräldrar i paradiset, får af löf binda dem 'skörten'.

Jag har under mitt äktenskap alltid fått höra ut af min man, det jag varit en välsignad liten hustru, som ställt så förständigt med min hushållning och alltid gjort honom till nöjes; i fredags, efter genomläsandet af Lovisas artikel, fick jag mina första snubbor öfver min oförmåga att spara. Jag tänkte då på hvad många till mig skulle få och beslöt att bedja Lovisa spara oss dessa obehag.

Hjälper ej detta, bedja vi Lovisa taga våra männer i inackordering en månad; med tacksamhet skola vi betala 4 kr. 38 öre pr styck och hoppas få dem spaka och fogliga tillbaka.

Min erfarenhet är att på 20 kr. personen i månaden kan en familj lefva, utan vin och drickesvaror, därtill uppgår mina hushållsutgifter, jag håller godt bord, köper allting kontant, går alltid på torget själf och har alltid lagat all vår mat själf, så vida jag ej varit hindrad af sjukdom. Min man och vi hafva alltid god aptit och hafva för vana att äta oss mätta. Jag har ej lärt mig konsten att koka soppa på en spik eller att, likt komministern i Småland, åderlåta grisen emellanåt för att få litet tillökning i skafferiet.

Sist uppmanas Lovisa S. att enligt löfte till Iduns redaktion uppgifva sin adress, så att intresserade genom densamma kunna träda i personlig förbindelse med henne.

A. B.

Ur notisboken.

Till Chicago har nu i dagarna afrest slöjdinspektisen vid Stockholms folkskolor fröken *Hulda Lundin* för att ordna sin utställning vid världsexpositionen samt deltaga i sommarens skol- och kvinnokongresser därstädes. Under fröken Lundins bortovaro uppehålls hennes befattning af f. d. skolföreståndarinnan fröken *Emilia Zander*, ledamot af Jakobs församlings skolråd härstädes.

Lärlarinna i 30 år. Den 1 april 1863 tillträdde lärarinnan vid Adolf Fredriks folkskola härstädes *Laura Lundström* sin tjänst, hvilken hon allt sedan innehaft. Med anledning därav samlades åtskilliga af hennes äldre och yngre kamrater den 1 dennes på förmiddagen i hennes hem för att betyga henne sin aktning och framföra sina lyckönskningar.

Ett vackert undervisningsprof har i dessa dagar allagts i St. Denis i Frankrike af en helsingborgska, fröken *Mona Möller*, dotter af lektor Astolf Möller. Fröken Möller, som omkring 2½ år i Paris ägnat sig åt undervisning, har nämligen undergått lärarinneexamen för den högre undervisningen (enseignement supérieur). Af 17 prof blefvo 13 godkända.

Högre lärarinneseminariet. Med ändring af bestämmelsen om att inträdessökande skall,

för att kunna antagas till elev, ådagalägga godkända kunskaper i samtliga de ämnen, som inträdesspröfningen omfattar, har regeringen medgifvit, att seminariets direktion må till elev antaga äfven sådan sökande, som blifvit underkänd i ett ämne, därest hon visat sig äga särdeles goda kunskaper i andra ämnen.

Kvinnovärf. Till föreständerska vid Sofiahemmet under en tid af tre år har antagits fröken *Emilie Virgin*.

Till husmoder vid det nya epidemisjukhuset har hälsovårdsnämnden antagit fröken *Wendla Keyser*.

Fredrika Bremer-förbundets dräktreformförening höll den 29 mars sitt årsmöte i förbundets lokal, under ordförandeskap af fru Gurli Linder. Af årsberättelsen framgår, att föreningens modeller varit utställda i Helsingborg, Karlstad, Landskrona, Vexjö, Kristinehamn och Upsala samt på Chicagoutställningen på Börsen i november förlidet år. Full ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Till styrelsemedlemmar för nästa år valdes fruarna Bendixson, Boklund, Bolin, Gyllander, Palme och Scholander och till suppleanter fruarna Cederschiöld och Humble samt frökarna Bergman och Palmqvist. Den af Fredrika Bremer-förbundet valda tredjedelen af styrelsen består af fruarna Berg, Jolin, Linder samt frökarna Gylden och Lindhagen.

Handarbetets vinnere sedvanliga vårutställning ägde rum onsdagen och torsdagen den 5 och 6 d.s. Utställningen omfattade bland annat två fullständiga atlasbeklädnader, nya broderier och modeller samt serier af broderier och väfnader från Handarbetets vinnere skolor för konstnömnad och konstväfnad. Dessutom exponerades en eldskärm och en bård till ett sängdraperi. Dessa senare broderier äro afsedda för en af rumsinteriorerna i svenska utställningsbyggnaden i Chicago, nämligen sängkammaren, som först nu blifvit färdig.

Teater och musik.

Kungl. operan. Till förmån för k. hofpakkets pensionsinrättning gafs påskdagen *fjärde symfonikonserten* efter ett i allo intressant program. Hufvudnumret inledde konserten och utgjordes af *Anton Andersens* symfoni n:r 2 i essdur. Denna komposition har en gång förut utförts härstädes och väckte redan då uppmärksamhet. Sedan dess har densamma åtskilligt omarbetats, tydligen till fördel för det hela. Motiven framtråda nu klarare och bestämdare, symfonien har blifvit mera genomförd, och verkan af det hela blir mera slående och imponant än förut. En synnerligen framträdande egenskap hos denna komposition är den ovanligt rika och gedigna instrumentationen, hvarigenom hr A. visat sig fullt behärska orkestrens alla resurser. Kompositören, som själf anförde, rönteliefligt bifall efter hvarje af de fyra satserna. Vidare utfördes tvänne mindre kompositioner af *Seendsen*, nämligen den poetiska och romantiska legenden »Zorahayda» för orkester samt en utomordentligt vacker romans för violin och orkester. Violinsolot i sistnämnda stycke utfördes högst förtjänstfullt af konsertmästaren *Zetterqvist*. Programmets slutnummer utgjordes af *Griegs* orkestersuite n:r 2 ur musiken till »Peer Gynt». Den originella och karaktäristiska suiten, som dock ej tyckes gå upp mot suiten n:r 1, väckte det lifligaste bifall, särskildt andra satsen, »dans af Dovregubbens datter», hvilken måste omtagas, och den femte, den underbart sköna »Solvejgs sang». Konserten, hvars senare afdelning leddes af hr *A. Hallén*, var talrikt besökt.

Under inöfning att gifvas på k. operan redan i nästa vecka är Meyerbeers »Profeten» med hr Ödmann för första gången i titelpartiet.

I går skulle i k. operan af direktör *August Lindbergs* sällskap från Göteborg gifvas Ibsens nyaste stycke »Byggmästar Solness». Samma stycke gifves äfven i morgon.

Till förmån för k. teatrarnes pensionsinrättning hade hr *Emil Hillberg* på torsdag i förra veckan å k. operans scen anordnat en föreställning, vid hvilken han, biträdd af artister från Dramatiska teatern, uppförde *José Echegarays* treaktsskådespel »Helgon eller vansinnig?» Detta drama, som med skäl anses vara sin snillrike författares kanske allra yppersta, hade aldrig ti-

digare uppförts i hufvudstaden och det var därför lätt förklarligt, att den lysande premiärrepublik, som den nämnda aftonen till sista plats fylde salongen, med största spänning motsåg tolkningen af den spanske dramaturgens gripande skapelse, så mycket mer som personlistan å programmet lät vänta, att densamma skulle blifva verket värdig.

I färger, sydlandskt mättade och bjärta, ja, förhända ibland väl skarpa för en nordisk publiks kyligare temperament, men med en oemotståndligt medryckande dramatisk kraft och lyrisk lyftning skildrar författaren de bittra konflikter, i hvilka den måste råka, som i ofullkomligheternas värld söker handla fullkomligt rätt, omutligt lydande sannings bud för sannings egen skull. Den stora mängden af hvardagsmänniskor förmår ej ens fatta en dylik idealism, och dess tillämpare betraktas af världen som en omöjlig svärmare eller mindre vetande — helgon eller vansinnig.

Hr *Hillberg* gaf af styckets hjälte, don Lorenzo de Avendaño en nobel och konsekvent genomförd bild, som i flere af de skakande moment, hvarpå skådespelet är rikt, verkade med äkta patos. Måhända hade det dock än ytterligare bidragit till karaktärens begriplighet, om skådespelaren starkare markerat den så att säga andliga nervositet, som väl måste tänkas gripa en människa, hvilken så grymt slites mellan ängesten för sina kärastes välgång och sin abstrakt fordrande plikt. Den därefter mest kräfvande uppgiften, Juanas, innehades af fröken *Ahlander* och löstes af den begåfvade skådespelerskan med sann realism. Vi hänvisa för öfrigt till de uttalanden, som beledsaga hennes porträtt i detta nummer. Fröken *Janson* gaf Inez' parti med en känslighet och värme, som äro allt lof värda. Fru *Fahlman* och hr *Örtengren* bidrogo likaledes med förtjänst till det helas framgång, hvilket dess sämre icke kan sägas om hr *Palme*, som, hvad han nu än är, icke åtminstone är någon spansk eldig älskare och därför också illa passade in i ramen. Hans plats här hade obestriddligen bäst fylt af hr Skånberg.

I går torsdag upptogs *Echegarays* märklige drama med samma besättning å Dramatiska teatern, där det åter i morgon gifves.

Vasateatern, som senast med så mycken framgång gifvit »Den sköna Galathea», »Kolhandlarne» och »Dockfeen», har nu åtminstone för någon tid nedlagt dessa stycken och upptager i morgon »Storhertiginnan af Gerolstein» med fru Anna Pettersson i titelrollen.

Hofpianisten Moriz Rosenthal gaf på onsdagen i förra veckan sin första konsert härstädes. Alldeles okänd och utan att föregås af några stortade reklamer kom han hit, denne väldige betvingare af pianospelteknikens orimligaste svårigheter. Och som han därjämte kom vid den snart sagdt olämpligaste tidpunkt, var det ej underligt, att han möttes af en mycket fåtalig publik. De, som infunnit sig, märkte emellertid snart, att de här hade framför sig en af konstens utvalde, hvilken förstod att elektrisera sina åhörare ej endast genom sin fenomenala teknik, utan äfven med ett sant konstnärligt föredrag. Och säkert torde vara, att hr Moriz Rosenthal hvad det tekniska beträffar står oupphuppen af alla de samtida pianister, som hittills besökt vår hufvudstad. För honom synas inga som helst svårigheter existera. De djärfvast sammanfogade passager utföras så lätt som den allra enklaste skalgång, dubbelmotiv för samma hand återgifvas så klart och distinkt, att ej en ton går förlorad, nyanseringarna äro förträffliga och anslaget helt enkelt ofelbart. Men hr R. är ej allena virtuos, hvartill man på åtskilliga håll velat reducera honom. Han förstår lika väl att få fram den rätta karaktären hos det stycke han spelar, att göra det musikaliskt njutbart. Detta visade han genom sin ypperliga tolkning af Schuberts »Wandererfantasia» och »Deux moments musicaux». Efter hvarje utförd nummer blefvo applåderarna allt mer och mer stormande, tills de kulminerade efter slutnumret, Liszts »Don Juan-Fantasia», hvilken han utförde ojämförligt mycket stillfullare och i alla hänseenden bättre än närmast före honom *Reisenauer*.

Sedan ofvanstående nedskrifvits, hafva vi haft tillfälle äfven bevista hr Rosenthals andra konsert, hvilken gafs i tisdags införed vid talrikare publik. Och vi finna ingalunda anledning att ändra vårt omdöme om hans konstnärsskap. Äfven nu entusiasmerade han sin publik, och denna tröttnade ej att applådera, hvilket föranledde den aktade konstnären att gifva ej mindre än tre extranummer.

Matiné gafs påskdagen i Berns salong af operasångaren *Axel Rundberg*. Denna matiné, hvilken till sista plats fylt Berns' stora salong, hade den synnerliga förtjänsten, att programmet upptog en

Prisnedsättning å
Spis- & Knäckebröd
Begär priskurant!

C. W. SCHUMACHER
Kongl. hofleverantör
17 Norrlandsgatan, Stockholm, 17

Cakes & Biscuits
fås hos de flesta
Specerihandlare.

hel del här förut ej utförda stycken, mest ur nya operor från utlandet. Matinégifvaren hade också lyckats få biträde af en mängd goda förmågor sådana som fröknarna Frödin och Holmstrand samt hrr Lundqvist, Sellergren, Lundmark och Valenius m. fl. De uppträdande skördade lifligt och välförtjänt bifall.

Konserter gifvas härstädes i Vetenskapsakademien, af hr *Johannes Elmlad* den 13 och af hr *Ragnar Grevillius* den 15 dennes. Båda biträdas af framstående och goda förmågor.

Fröken Lotten Seelig gifver om söndag en matiné af stort intresse, vid hvilken bl. a. kommer att utföras lustspelet »De båda döfva» med hrr Knut Almlöf och Bäckström i de båda titelrollerna.

Från Iduns läsekrets.

Än en gång: Hvar gå gränserna för en tjänarinns skyldigheter?

Som det är en gammal god sed att tacka, när någon gjort eller sökt göra en tjänst, hoppas jag, redaktionen ursäktar, att jag ännu en gång besvärar med ofvanstående spörsmål, som red. varit nog vänlig att taga in i Idun.

På min fråga har jag haft nöjet att mottaga tvänne svar, det ena från »Moster Emma», det andra från »Moters tillgifne Kalle» — om han äfven är min tillgifne Kalle, vet jag icke riktigt ännu.

Det är mig då en kär plikt att på det hjärtligaste tacka »Moster Emma» för det duktiga råd, hon gaf mig: att välja en jungfru, som förut tjänat i ett enklare hem än mitt. Jag kan glädja »Moster E.» med den underrättelsen, att särskildt i detta fallet slog hon huvudet på spiken, ty felet med min jungfru var utan tvifvel, att hon kom ifrån ett mera komfortabelt hus än mitt.

Jag får också tacka »Kalle» (han får förlåta den förtroliga benämningen, ty jag känner ingen annan) för det stora besvär, han tydligen gjort sig med denna min angelägenhet. Att skåda mig

häst i munnen, passar ju föga, men jag är i detta fall tvungen, dels för att försvara »Moster E.», dels för att rätta hans uppfattning om mig själf.

»Skall 'moters' råd följas, bär det rakt på tok,» säger K. Detta motiveras därmed, att om en jungfru ständigt skulle stiga till allt finare och finare hem, tills hon nått kulmen, skulle hon slutligen blifva tvungen att stiga ned igen, och resultatet däraf är ej svårt att förutse. Men med denna sofistiska bevisföring torde K. ej duperas många. Klart är, att om *alla* kunde och *alla* ville taga sina jungfrur efter »Moster E:s» princip, finge K. rätt. Men därför är ej den ringaste fara, och jag vill nedslå K:s argument med ett enda exempel. Om *alla* sparade och satte in sina pengar och *ingen* lånade, skulle någon bankrörelse ej kunna förekomma och icke heller någon insättning. Men K. vill väl därför ej afråda folk från att spara och sätta in? Hans sätt att draga saken in absurdum kan sålunda icke förringa värdet af »Moster E:s» råd, hvilket jag därför också anser fullkomligt orubbadt af K:s invändningar.

Samma benägenhet för öfverdrift visar K., när han i slutet af sin artikel vänder sig till mig. Om hans afsikt i det föregående varit att rifva ned »Moster E:s» välmenta råd, så synes den därefter vara att gifva mig och »den sköna synderskans upplysta barn» i allmänhet en moralisk snärt.

Jag har sagt, att jungfruns dåliga lynne visade sig, när någon hyggelig ung man hos oss drack en toddy och åt en smörgås. Troligen har K. sett denna toddy i sin aftonbetraktelses puritanska ljus, och han ställer till en formlig »storm i ett toddyglas». Han ser däri »kalas, nattvak, 'dramatiskan', varietén och andra spektakel» samt »svaga nerver» för jungfrun. Ej för min egen skull, men för det ganska viktiga spörsmålet vill jag upplysa honom om, att jag aldrig har några bjudningar, vare sig små eller stora, men ännu är gästfriheten så stor i Stockholm, att en gammal vän kan komma och hälsa på en afton, utan att vara bjuden. Är det då K:s mening, att jag skall taga honom in i ett särskildt rum och säga: »Sitta här får du, så länge du vill — men icke öfver kl. tio — men mat vankas icke, och icke heller några vätvaror, ty, ser du, jungfrun blir så nervös af det där.» Eller skola min fru och jag sitta med

hjärtat i halsgropen och vänta, tills han säger ett förläget farväl och går? Eller kanske K. skulle anse det mera förenligt med jungfruns välbefinnande, om jag ginge ut och superade med honom på Rydberg eller något annat lustbart ställe? Det första förslaget torde föga tilltala min vän, det andra gillar icke jag, och det tredje skulle väl K. icke vilja förorda? Sålunda blir det den stackars jungfrun och hennes nerver, som få sitta emellan.

För allt detta omak, som på sin höjd inträffar hvar fjortonde dag och i värsta fall räcker till kl. elfva, samt för andra uppoffringar af mindre nervretande art, hvilket väl inalles torde motsvara hälften af det, som K:s jungfru har att göra, upp- bär den beklagsvärda varelsen ett apånage, som med julpengar etc. uppgår till en dryg åttiondel af K:s hela årslönn.

Nygift.

Nedsatt pris på Modetidningen ensam!

Vi uppmana ännu en gång våra läsarinor att genomläsa och noga uppmärksamma tillkännagifvandet under denna rubrik i förra numret. En hvar kan erhålla en rikhaltig och väl utstyrd mode- och mönstertidning från 1 april till årets slut för det billiga priset af blott två (2) kronor. Prenumeration bör ske ofördröjligen å närmaste postanstalt, emedan upplagan är begränsad, och vid prenumeration bör å postanstalten hänvisas till Generalpoststyrelsens cirkulär n:r 20, där det nedsatta priset finnes intaget.

Innehållsförteckning.

Tecla Ålander; af *Georg Nordensvan*. (Med porträtt) — Några ord om vår »Giftermålsbalk»; för Idun af *Kata Dalström*. (Forts. fr. n:r 11.) — »Det är hälsosamt»: Klädedräkten. — Böhmska folkbilder; tecknade för Idun af *Sigrid Elmlad*. III: Josephstadt. — Nu är tiden... — Om sköldmör och valkyrjor; enligt fornkällorna af *A. U. Båth*. (Slut fr. föreg. n:r.) — I hushållsfrågan. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Från Iduns läsekrets. — Tidningsförfr.

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

När jag kommer, delar jag så lika mina häfvor. Natten måste vika, dagen tager ut sin fulla rätt. Glädjen tändes i mångt sorget sinne, vinterns köld snart blifver blott ett minne, hvarje väsen lifvas på sitt sätt.

Ty mig följer ofta tätt i spåren, hoppets tid, den ljusa, glada våren med sin grönska, med sin hvitsippskrans. Skyarna så lätta ila fram på fästet, fågeln bygger flitigt uppå lilla nästet, bäcken tumlar om i yster dans.

Femton delar små i mig du finner, ordna sedan dem så fort du hinner uti grupper till små nätta ord. Säg, hvad silfverströr vår lilla jord och lyser oss i nattens mörka timma? Hvad stundom kan likt klara pärlor glimma.

Hvad man plär rista in i björkens hvita stam. En skatt, som nordens son ur bergen hämtar fram. En månad som plär blommor med sig föra.

Hvad ofta knappast lönar sig att göra. Ett nyttigt djur, för lappen allra mest. Hvad flickor små nog kunna allra bäst. Hvad som är svårt att ta och svårt att gifva.

Hvad stilen just ej blir, som småbarn skriva. Hvad himlen ofta är i höstens dag så tung. Hvad man ej göra bör åt gammal eller ung.

Hvad mången eftersträfvat, ja, kanske allt för mycket. En läckerhet, som faller barnamun i tycket.

Hvem fällde steneten vid bergets brant? Ett litet bräckligt ting förutan kant. Hvad passar riktigt bra för vackra, hvita handen.

Hvad svalkar riktigt skönt i sommarns heta da'r? En högtidsdryck för oss här uti Nordenland.

Ett träd, klädt uti grönt, fast vintern kommit har. Hvad gumman spann så bra, fast hon var gammal vorden.

En, som ej gärna ses i lilla fårshjorden. Hvad som studenten läste på och som han tog med glans. Och hvad han fick af tärnan sen, som bundit på hans krans.

Hvad fälles genast ned, när akten tagit ända. En känsla, som till nytta ständigt bör oss lända.

För hvilka höja vi så gärna glaset och tacka allra mjukast för kalaset? Hvad mången dam kan göra med behag.

Hvad du bör söka göra hvarje dag. Hvad plär så hastigt från oss fara? Af krigare en riktig skara.

Hvad skepparen så gärna fånga vill, när just han »sätter alla klutar till». Ett lifligt skogens djur, hvars pels har värde.

Hvad får man ofta se uppå ett gärd? Hvad moderlösa små så ofta sakna. Hvad oftast kommit har förrän vi vakna.

Hvad vemodfullt kan slå emot en strand. Ett litet ord, så svårt att ge ibland. Nu är väl bäst att vi en punkt här sätta.

E—c.

Urtafleuppgift.

Urtaflans siffror skola utbytas mot bokstäver. I, II, III: ett modernt skådespel, III, IV, V, VI, VII: en del af världen, VII, VIII, IX: fångstredskap, IX, X, XI, XII: en uttydare.

E. O. Burman.

Räkneuppgift.

En bonde, som hade en sträng gumma, blef af henne tillsagd att fara till torget och köpa kreatur. »Här har du 20 daler och du skall köpa 20 djur, både oxar, kor och kalvar, men du får icke suppa upp några pengar, och jag tager nog reda på, hvad hvarje djur kostar.» så sade gumman. På torget förnam gubben, att hvarje oxe kostade 3 daler, hvarje ko 2 daler och hvarje kalf ½ daler. Huru skulle bonden bete sig för att göra gumman till viljes?

Geometra.

Schackgåta.

v	h	m	k	o	l	d
l	u	a	e	a	r	r
l	r	a	i	r	e	m
m	i	a	v	o	t	n
e	i	b	a	t	e	n
r	o	ä	i	r	e	o
d	n	u	p	p	m	t

Med begagnande af hästens gång i schack bildas af bokstäverna i ofvanstående kvadrat 7 ord med 7 bokstäver i hvarje, hvilka sedan insätts i kvadratens rutor så, att orden läsas vägrätt. Åro dessa riktigt funna, gifva deras begynnelsebokstäver namnet på en köping i Sverige och deras slutbokstäver ett där förekommande

folkmöte. Orden betyda: 1) mansnamn, 2) forntida rike på italienska halfön, 3) stad i Schlesien, 4) skyddshelgon, 5) grufva i Spanien, 6) gudinna, 7) läkare (specialist).

Louise.

Ifyllningsgåta.

	Ö	
	O	
	K	
	G	
	N	

De 20 tomma rutorna i ofvanstående kvadrat skola ifyllas hvar och en med en bokstaf sålunda, att de 5 vägräta raderna utgöra bekanta ord. Orden, men i annan ordningsföljd beteckna: En stad i Sverige, ett klädesplagg, ett instrument, en frukt, en insekt.

Surre.

Lösningar.

Logogryfen: Lyxartikel; yxa, lyra, lexa, kyller, kaxe, talk, lera och krita, tre, lax och lake, ax, tyll, ylle, krax, yrke, artikel, karet och trilla, rykte, kex, kli, relik, ek, al och tall, lya, axel, raket, lek, Tilly, extra, tax, lykta, kyla, tal, Rakel och Lea, lie, rik.

Charaden: Omsorg.

Räknegåtan: Talet 98 strykes 13 gånger, talet 61 strykes 6 gånger och talet 51 strykes 5 gånger.

11 × 98 = 1078
10 × 61 = 610
4 × 51 = 204
S:R 1892

Kryptogrammet: Mellan himmel och jord.

Fyrkantiga nöten:

O K T A V
K A R N A
T R O D D
A N D R E
V A D E R

